

3°. Er kan ook geprofiteerd worden van de verschillende eigenschappen van twee stoffen, waarvan één wel en één niet de drukinkt aanneemt: het materiaal is de vochtig gehouden steen, het procédé de steenteekening of lithografie, de druk is dus vlakdruk.

Na deze uiteenzetting is het duidelijk, dat de tweede werkwijze, die van het metaal, niet op hout kan worden toegepast; ware het al mogelijk, de lijnen der teekening als in het metaal te snijden, dan zou bij het opbrengen van de inkt de oppervlakte niet zuiver schoon te wrijven zijn zooals dat bij het metaal het geval is — en bij de afdruk zouden de lijnen op een donker en vlekkerig fond komen te staan in plaats van op een witten grond. Ook omgekeerd: bij 't gebruik van een metaalen plaat is het in verband met de hardheid lijnrecht tegengesteld aan de geaardheid der stof om alles weg te steken op de lijnen na.

Bij het maken van een origineele prent in metaal op deze wijze zou de negatieve handarbeid de positieve verre te boven gaan, wat al een reden wordt, waardoor geen artistiek resultaat mogelijk zijn zal.

Zoo eenvoudig en voor de hand liggend nu als dit is: dat het materiaal de bewerkingswijze bepaalt, en deze beide samen het aspect en het karakter van de prent, zoo noodig is het, dat we ons hiervan volkomen doordringen. Want de ets, ontstaan uit de gravure, ontleent haar eigenaardig voorkomen enkel en alleen aan het verschil in bewerking met deze. Slechts het begrip

van een juist gebruik van materiaal-eigenschappen geeft weer het inzicht, wat in deze of gene techniek al of niet op zijn plaats is. Daarom hebben wij bij oorspronkelijke grafische werken altijd te doen met eigen, individuele kunstuitingen — en vooral niet met teekeningen, die voor de gelegenheid in hout of metaal zijn gebracht. Immers ontstaan de lijnen in 't eene geval op zoo geheel andere wijze dan in het andere, om het drukken dan nog buiten beschouwing te laten. „Kupferstiche und Holzschnitte sind ihrem Wesen nach keines wegs nur in Kupfer gestochene oder in Holz geschnittene Zeichnungen. Die Technik bestimmt die Form,” zegt Paul Kristeller terecht.

* * *

Voor het etsen dan wordt een zinken of koperen plaat gebruikt, waarvan de dikte naar de grootte geregeld is doch hoogstens enkele millimeters bedraagt. De randen zijn bij dikkere platen steeds schuin afgeslepen, daar anders, bij den druk onder de wals van de pers komende, een scherpe rand plotseling en te sterk tegen het papier zou geperst worden en dit doorsnijden. Het ouderwets, met de hand gehamerde koper heeft het voordeel van een bijzonder gelijkmatige hardheid, zoodat later het zuur even gelijkmatig de lijnen inbijt. De oppervlakte wordt gepolijst, er mag geen onefenheid op achterblijven, daar die bij het afdrukken later ook inkt zou vasthouden en dus op de prent zichtbaar worden als een vlek of kras.

Waar bij de gravure elke lijn met de hand

AFB. 2. HET WALMEN VAN DE GEVERNISTE PLAAT, WAARBIJ DEZE MET EEN TANG WORDT VASTGEHOUDEN.